

Przy przygotowaniu tego opracowania korzystaliśmy z materiałów archiwalnych, pochodzących z prywatnych źródeł oraz z pracy dyplomowej Pana Janusza Kalbarczyka (Wydz. Resocjalizacji EUH-E 2004 r.) oraz pracy magisterskiej Pani Ewy Czerwińskiej(Wydz. Pedagogiki UW-M 2003 r.).

Mamy świadomość, że nie sposób dziś przypomnieć wszystkich osób związanych z długą historią Orła. Opierając się na niedoskonałej pamięci, próbowaliśmy odnaleźć jak najwięcej nazwisk ludzi , związanych z Naszym Klubem. Przepraszamy tych, którzy nie znaleźli się w niniejszym opracowaniu. Ale współczesna technika daje możliwość uzupełnienia i dopisania tego, czego tu zabrakło.

Początki Orła Elbląg przypominał w swojej pracy dyplomowej Janusz Kalbarczyk – „Zdaję sobie sprawę, że nie sposób przedstawić wszystkich zasłużonych działaczy, zawodników i trenerów klubu „Orzeł”. Dlatego przypominałem sylwetki tych najbardziej znaczących, oddanych całą duszą łyżwiarstwu szybkiemu i innym dyscyplinom uprawianym w klubie. Ich sukcesy i działalność odbiły się głośnym echem zarówno na elbląskiej, jak i krajowej oraz międzynarodowej arenie sportowej. Pozostało jeszcze wiele ciekawych postaci które zasłużyły się, ale nie sposób ich wszystkich wymienić”.

Oto co udało się odnaleźć Panu Januszowi Kalbarczykowi. Trochę historii o rozwoju sportu w naszym mieście i oczywiście o początkach naszego klubu, czasach jego świetności i o tym jak przetrwał trudne chwile .

Proces wyzwalań Wybrzeża Gdańskiego był stosunkowo długotrwały. Walki o szeroki pas nadmorski trwały od połowy lutego do maja 1945 roku, a ich momentem przełomowym było wyzwolenie Gdańska 30 marca 1945 roku. Jednocześnie na mocy decyzji Rządu Tymczasowego utworzono woj. Gdańskie. Wyzwolony Gdańsk przedstawiał widok tragiczny. Podobnej dewastacji i zniszczeniu uległy też inne miasta województwa takie jak: Elbląg, Malbork, Kwidzyn, Tczew.

Przemiany polityczne, gospodarcze i społeczne po II wojnie światowej objęły swym zasięgiem cały kraj – nie wszędzie jednak miały taki sam

przebieg. Szczególnie specyficzna sytuacja wytworzyła się na Ziemiach Odzyskanych, a więc terenach przyznanych Polsce po II wojnie światowej.

Na konferencji w Poczdamie rozpoczętej 17 lipca 1945 wielka trójka (Stalin, Churchill, Truman) stwierdziła:

„Szefowie trzech rządów są zgodni co do tego, że zanim nastąpi ostateczne określenie zachodniej granicy Polski, były niemieckie terytoria na wschód od linii biegnącej od Morza Bałtyckiego bezpośrednio na zachód od Świnoujścia, a stąd wzdłuż rzeki Odry do miejsca gdzie wpada zachodnia Nysa i wzdłuż zachodniej Nysy do granicy czechosłowackiej, łącznie z tą częścią Prus Wschodnich, która nie została oddana pod administrację ZSRR, zgodnie z porozumieniem osiągniętym na niniejszej konferencji i włączając obszar byłego Wolnego Miasta Gdańska – powinny znajdować się pod zarządem państwa polskiego”.

W ten oto sposób odzyskaliśmy historyczne polskie tereny, a wśród nich Elbląg, który wrócił do Polski po 173 latach zaborów. Miasto zostało wyzwolone przez Armię Radziecką 10 lutego 1945 roku o godzinie 8.00 rano. Elbląg był najbardziej zniszczonym miastem woj. gdańskiego. Brak wody, światła, gazu, komunikacji, ulice zawałone gruzami, szerzące się choroby zakaźne – w tej scenerii rozpoczął się proces odbudowy polskiego Elbląga.

W okresie wojny ludność miasta sięgała 150 tys. mieszkańców, w tym około 95 tys. ludności osiadłej. Paniczna ucieczka Niemców przed nadejściem wojsk radzieckich sprawiła jednak, że w miesiącach poprzedzających bezpośrednie wyzwolenie liczba ta zmalała do 25 tys. a następnie spadła do 20 tys. głównie starców, kobiet i dzieci. Dopiero początek 1946 roku wykazał stan równowagi, szybko zmieniający się liczbowo na korzyść ludności polskiej. Po ustaniu walk do Elbląga powróciło prawie 20 tys. osób cywilnych, głównie starców, kobiet i dzieci. Było to rezultatem stałego napływu Polaków i jednoczesnego odpływu ludności niemieckiej za Odrę.

W owym czasie ludność niemiecka miała jednak liczebną przewagę nad Polakami. Oto niektóre liczby obrazujące spadek ilościowy niemieckich mieszkańców Elbląga:

Po 10 lutego 1945 r. – ponad 25 000 tys.

<i>1 lutego 1946 r.</i>	<i>12 833</i>
<i>31 grudnia 1946 r.</i>	<i>2 794</i>
<i>31 stycznia 1947 r.</i>	<i>1 030</i>
<i>30 sierpnia 1947 r.</i>	<i>640</i>

33 osoby – w 1948 roku przy wzroście ludności polskiej od 2 tysięcy w 1945 roku do ponad 40 tysięcy w 1948 roku.

Ludność niemiecka przesiedlana była od pierwszych dni działalności administracji polskiej, a w dużych ilościach także jeszcze w ciągu 1946 i 1947 roku, a mimo to w dużym stopniu udaremniała i hamowała organizację życia w mieście nowo przybyłym. W następnym roku przybyła tu z pobliskich wsi znowu pewna grupa ludności niemieckiej, była to jednak już liczba niewielka. 30 września 1949 r. zarejestrowano w Elblągu 166 Niemców i ten stan, z pewnymi wahaniami, utrzymał się do końca 1950 roku. Stan liczebny Polaków dla pierwszego okresu przedstawiał się następująco:

<i>1 lipca 1945 r.</i>	<i>– około 2 000 tys.</i>
<i>31 grudnia 1945 r.</i>	<i>– 6 931</i>
<i>31 grudnia 1946 r.</i>	<i>– 21 796</i>
<i>31 stycznia 1947 r.</i>	<i>– 22 675</i>
<i>30 sierpnia 1947 r.</i>	<i>– 40 404</i>

Jedyną drogą wyjścia było stworzenie własnej, odmiennej od poprzednich, polskiej koncepcji Elbląga, jego roli społecznej, funkcji ekonomicznej i przyszłości. Trzeba było założyć miasto na „nowym korzeniu” w oparciu o ludność polską napływającą z różnych regionów kraju. W pierwszych dwóch latach po wyzwoleniu przyrost ludności był bardzo mały.

Dopiero odbudowa i modernizacja zakładów przemysłowych i urzędów użyteczności publicznej stworzyły bodźce do większego napływu ludności. Nowi mieszkańcy Elbląga stanowili zbieraninę ludzi o niejednorodnym poziomie wiedzy i cywilizacji. Z Mazowsza, Lubelszczyzny, Kielecczyzny napływała uboga ludność wiejska, nie przygotowana do życia w mieście, chociaż paląca chęcią zmiany dotychczasowych warunków bytu. Poważną część osiedleńców stanowili repatrianci ze ZSRR - /30.IV.1946 roku – 6 tysięcy/.

Repatrianci ze Wschodu długo nie mogli zapomnieć miejsc swego urodzenia i wyraźnie odróżniali się nie tylko śpiewnym akcentem i charakterystyczną wymową, ale i obyczajowością. Na nowym terenie spotykali się przybysze z województw warszawskiego, lubelskiego, białostockiego, kieleckiego i łódzkiego. Ponadto przybywali Polacy z Niemiec. Oczywiście nie wszyscy pozostali w Elblągu na zawsze.

Co mogło zespolic tych ludzi w harmonijny zespół, w społeczeństwo dążące do jednolitego celu?. Jak rozwiną się dalsze stosunki?. Czy jedni i drudzy będą żyli obok siebie jako odmienne zbiorowości o odrębnych kulturach, czy zaczną się kształtować wspólna zbiorowość.

Odpowiedzi na te pytania uzależnione były głównie od dwóch rodzajów procesów społecznych, a mianowicie – adaptacji i integracji. Niezaprzeczalnie najważniejszym czynnikiem wpływającym na proces adaptacji i integracji była wspólna odbudowa miasta niemalże od podstaw. Stopniowa normalizacja życia miasta była ważnym czynnikiem decydującym o osiedlaniu się w Elblągu na stałe.

Nie mniejszą rolę w procesie adaptacji i integracji społeczeństwa odegrała działalność kulturalna, szczególnie w zakresie kultury fizycznej. Społeczeństwo Elbląga dopiero się tworzyło, a w tym długotrwałym procesie kultura fizyczna odegrała rolę nie tylko łącznika, ale i katalizatora umożliwiającego wzajemne porozumienie różnych grup, zacieranie różnic

obyczajowych, a w rezultacie powstanie nowego i jednolitego wzorca kulturowego. Historia sportu elbląskiego wiąże się ściśle z rozwojem i rozbudową miasta. Sport w Elblągu zaraz po zakończeniu działań wojennych rozwijał się bardzo prężnie. Napływowa ludność Elbląga, pozbawiona przez długie lata okupacji możliwości uprawiania sportu, już w kilka miesięcy po wyzwoleniu miasta, spontanicznie zaczęła organizować życie sportowe przez tworzenie zespołów sportowych, nowych struktur i organizacji, aby w ten sposób pomóc w budowaniu nowego społeczeństwa oraz jego zainteresowań.

Pierwszym zespołem w wyzwolonym mieście była drużyna piłkarska, która w maju 1945 roku rozegrała towarzyskie spotkanie z drużyną radzieckiego garnizonu, przegrywając nieznacznie 2:3. Członkowie elbląskiej drużyny rekrutowali się z nielicznej młodzieży, która najczęściej przechodziła jedynie przez miasto wracając z Niemiec do domu.

Pierwszym oficjalnym klubem sportowym Elbląga był MKS „Syrena”, który powstał w lipcu 1945 roku, przy Zarządzie Miejskim. Nazwa „Syrena” była symbolem Warszawy, bowiem większość członków klubu to rodem warszawiacy, którzy do Elbląga przybyli w ramach akcji „Elbląg – Olsztyn – zapleczem Warszawy”. Organizatorami klubu byli: Józef Kozłowski, Jan Grochowski, Antoni Hellmann, Konstanty Podlewski – pierwsi działacze sportowi w wyzwolonym mieście. Klub nie posiadał żadnego zaplecza ani sportowego, ani finansowego, działał dzięki ofiarności samych działaczy i zawodników.

Tymczasowa siedziba klubu to prywatne mieszkanie Państwa Kozłowskich przy ulicy Chopina 34. „Syrena” posiadała jedynie drużynę piłkarską (około 20 zawodników). Wiosną 1946 roku rozwiązano drużynę piłkarską. Z inicjatywy działaczy z Józefem Kozłowskim na czele, przy Zarządzie Miejskim, w maju 1946 roku zorganizowany został w oparciu o Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych – Miejski Klub Sportowy „Olimpia”. Kierownictwo klubu objęli byli działacze „Syreny”. „Olimpia” od pierwszych

dni swego istnienia posiadała sekcje: piłkarską, kolarską, tenisową i pływacką. W 1947 roku otrzymała do dyspozycji lokal po byłej leśnej restauracji tzw. „Dolinę” przy ulicy Moniuszki. Równolegle z działalnością „Olimpii” rozpoczęły w mieście działalność kluby: OMTUR oraz Klub Sportowy „Gwardia”.

OMTUR posiadający sekcję piłki nożnej i lekkoatletycznej rozwiązał się jeszcze w 1946 roku, a zawodnicy w większości przeszli do MKS „Olimpia”, który to należał do aktywnych klubów. Był on motorem prawie wszystkich miejskich imprez sportowych.

MKS „Syrena” – pierwszy oficjalny klub sportowy w Elblągu

Pierwszy elbląski Szkolny Klub Sportowy powstał przy dzisiejszym Liceum im. Kazimierza Jagiellończyka mieszczącym się w 1956 roku w gmachu dzisiejszego Technikum Gospodarczego przy ul. Królewieckiej . W następnym okresie ruch sportowy zaczyna przenikać do większych zakładów pracy. Powstaje ZKS „Turmas”, Organizują się koła sportowe: „Kolejarz”, „Włókniarz” , „Ogniwo” i „Budowlani”.

Drużyna piłkarska „Ogniwo” - 1948 r.

Koło sportowe „Budowlani” powstało w roku 1949 przy Oddziale Przedsiębiorstwa Budowlanego PPB nr 6. W przedsiębiorstwie skupiona była pokaźna ilość działaczy sportowych. Tacy działacze jak dyrektor przedsiębiorstwa M.Skokowski, J.Kozłowski oraz R.Kozłowski spowodowali, że KS „Budowlani” był w latach 1951 – 1953 najbardziej aktywnym klubem Elbląga. Posiadał 6 sekcji. Bazą Budowlanych był stadion sportowy przy ulicy Krakusa, odbudowany społecznie przez członków koła. Istniejące w kole sekcje sportowe legitymowały się niezłym dorobkiem sportowym.

W latach 1946 – 1948 działał na terenie Elbląga Milicyjny Klub Sportowy „Fala”, który posiadał jedynie drużynę piłki nożnej. Z chwilą powstawania Zrzeszeń Sportowych Milicyjny Klub dał początek kołu sportowemu „Gwardia”. Elbląskie koło cieszyło się dużym uznaniem Rady Okręgowej. Udział w akcjach masowych, zdobywanie odznak SPO przebiegało sprawnie i gremialnie. Dzięki temu koło było jednym z lepszych kół „Gwardii” na terenie województwa. Brak zainteresowania i dotacji ze strony Rady Okręgowej spowodował przekazanie wszystkich sekcji do KS „Turbina” w 1956 roku. „Kolejarz”, „Ogniwo” i „Start” to najważniejsze koła sportowe lat 50 i 60 dwudziestego wieku.

Nazwa „Kolejarz” pochodzi stąd, że zakłady należały do Zw.Zaw.Transportowców. Koło sportowe przy Miejskich Zakładach Przemysłu Drzewnego zostało zorganizowane w lutym 1951 roku. Lata 1951 –

1953 to okres najpomyślniejszego rozwoju koła, które cieszyło się dużym zainteresowaniem dyrekcji, rady zakładowej i załogi. W skutek reorganizacji Zakładów Przemysłu Drzewnego wyłonił się problem przynależności do federacji sportowej. Kolejarz został wcielony do pionu Z.S „Spójnia”, który nie udzielał żadnej pomocy finansowej, ani też nie interesował się jego pracą. W pierwszych miesiącach 1955 roku koło ponownie uległo reorganizacji i nastąpiło połączenie kół „Spójni” i „Ogniwa” w koło sportowe „Sparta.”

Daty powstania K.S „Ogniwo” na terenie Elbląga, z braku materiału źródłowego, nie można ustalić. Faktem jest, że w 1952 roku istniało pięć kół ZS „Ogniwo”. Brak dalszych wzmianek w protokołach, sprawozdaniach i wykazach TKKF świadczy, że koło istniało aż do 1954 roku, kiedy to zgodnie z zarządzeniem CRZZ nastąpiło połączenie zrzeszeń „Ogniwa” i „Spójni” w ZS „Sparta”. W Elblągu to nastąpiło w styczniu 1955 roku i wpłynęło korzystnie na wyczynowość koła.

EKS „Start” powstał na bazie koła sportowego nr 47 w 1953 roku. Koło finansowane było z dotacji Rady Okręgowej ZS Start w Gdańsku oraz z funduszy miejscowych spółdzielni. W chwili zorganizowania zrzeszało 60 członków. Koło posiadało sekcje: bokserską, tenisa stołowego, lekkoatletyczna, siatkówki kobiet i szachową.

Równolegle do rozwoju kół i klubów sportowych rozwijało się w Elblągu życie sportowe młodzieży szkolnej. Elbląg to miasto młodzieży, posiadające dużą ilość szkół podstawowych, jak i średnich. Stąd też duże zainteresowanie i aktywny udział młodzieży w życiu sportowym miasta. W 1945 roku powstały w mieście pierwsze szkoły: dwie podstawowe i liceum. W następnych latach ilość szkół wzrastała proporcjonalnie do dynamicznego rozwoju miasta. Kolebką sportu młodzieżowego były szkoły średnie, które tworzyły i tworzą naturalne zaplecze dla działalności klubów sportowych. W 1946 roku powstaje Szkolny Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym im. K.Jagiellończyka.

Z pewnym opóźnieniem zaczyna się organizować także sport wiejski. Powstają pierwsze LZS w Gronowie w 1949 roku i w 1950 roku w Bogaczewie.

Ludowe Zespoły Sportowe od początku swego istnienia brały żywy udział w obchodach świąt narodowych. Zawody organizowane z okazji świąt były nie tylko atrakcją dla mieszkańców wsi, ale jednocześnie najlepszymi propagatorami sportu.

Wraz z powstaniem licznych kół sportowych wyłonił się problem obiektów sportowych, których podobnie jak obecnie nie było za dużo. Wystarczy dodać , że w 1945 roku w mieście czynne były dwie sale gimnastyczne (Szkoły Podstawowej nr 2 i Liceum Ogólnokształcącego), zdolny do rozgrywek stadion sportowy przy ul. Agrikola i częściowo dewastowany basen kąpielowy przy ul. Moniuszki.

Lata 1946 – 1950 upływają pod znakiem prób ujęcia sportu w ramy struktury organizacyjnej. W trosce o sprawy kultury fizycznej w 1946 roku zostaje utworzony Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

Był to organ państwowy kierujący całokształtem prac związanych z wychowaniem fizycznym i przysposobieniem wojskowym w kraju. Po dwuletniej działalności PUWF i PW wchodzi w życie ustawa z dnia 25 lutego 1958 roku o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz organizacji spraw kultury fizycznej i sportu. Urząd ten istniał do 1946 roku, w którym to roku do kierowania wyłącznie sprawami kultury fizycznej powołany zostaje Główny Urząd Kultury Fizycznej z odpowiednikami na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i miejskim oraz Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

W 1950 roku następuje trzecia reorganizacja na przestrzeni 5 lat /1945 – 1950/, gdyż zostaje powołany Główny Komitet Kultury Fizycznej /Ustawa z

dnia 30.12.1949 r./ jako organ społeczno – państwowy. Równocześnie tworzy się w ramach podziału administracyjnego – wojewódzkie, powiatowe i miejskie komitety kultury fizycznej.

Powstawanie życia sportowego w elbląskiej byłej Stoczni nr 16 rozpoczęło się już w maju 1946 roku. Pierwsi zapaleńcy żeglarstwa : Klemens Kaczmarczyk, Sylwester Karczmarek, Tadeusz Siemieński i Heliodor Rajmuza organizują na terenie Stoczni nr 16 sekcję kajakową. Drugą sekcją powstającą w tym samym czasie był boks. Założycielem i długoletnim trenerem został Leon Powalski – były zawodnik i instruktor, który do Elbląga przyjechał z Krakowa w 1945 roku, oraz Adam Wnęk, również pochodzący z Krakowa. Skoro działały już dwie sekcje sportowe, należało utworzyć klub. Nastąpiło to na początku 1947 roku, kiedy Stocznia nr 16 zmieniła nazwę na Zakład Budowy Turbin i Maszyn Ciężkich. Powstał klub „Turmas”.

Na terenie drugiego zakładu, ówczesnych Taborów Kolejowych, pod koniec 1946 roku powstał klub sportowy pod nazwą „Tabor”. Zorganizowali go między innymi: Antoni Helman, Ignacy Małowaniec i Kazimierz Kalbarczyk.

Kazimierz Kalbarczyk – założyciel tyżwiarstwa szybkiego w Elblągu

Elbląg – miasto specyficzne pod względem klimatycznym, poważnie zniszczone, pozbawione centrum i bazy usługowo – handlowej, bez obiektów sportowych, miasto otoczone rozlewiskiem wód żuławskich raczej nie zachęcało do osadnictwa. Tu wszystko zaczynało się od początku. A mimo to przyjechali tu i osiedlili się ludzie ze wszystkich stron Polski.

Z miast i wsi; repatrianci, emigranci, starsi i młodszy, byli żołnierze i cywile. Przyjechali budować tu swoją Ojczyznę – swój kraj.

Wśród nich znalazła się grupa fanatyków sportu: Andrzej Helman, Antoni Buyko, Heliodor Rajmuza, Adam Wnęk, Andrzej Zakręt, Ignacy Malowaniec, Klemens Kaczmarczyk, Kazimierz Kalbarczyk, Leon Powalski, Władysław Wójcicki, Stefan Łuczyński, Aleksander Grudziński i inni. W styczniu 1948 roku nastąpiło połączenie taborów kolejowych z fabryką turbin i maszyn ciężkich. Łączą się również kluby sportowe KS „Tabor” i KS „Turmas”. Wówczas to pełne prawa obywatelskie uzyskała istniejąca sekcja wodna dzieląca się na: kajakową, żeglarską i pływacką. Funkcjonowała też sekcja łyżwiarska prowadzona przez Kazimierza Kalbarczyka.

Bogusław Dobrzyński założył sekcję zapasniczą, działała też sekcja piłkarska. Na początku 1949 roku następuje zmiana klubu z „Turmasu” na Związkowy Klub Sportowy „Stal”. Zmiana była podyktowana wytycznymi Rady Głównej ZS Stal wprowadzonymi uchwałą ówczesnego sejmiku. W klubie działały wówczas następujące sekcje: bokserska, sportów wodnych, lekkoatletyczna, zapasy, ciężary, piłki nożnej, tenisa ziemnego i stołowego, oraz utworzone w 1949 roku sekcja łyżwiarska, motorowa, kolarska i szachowa.

Sportowcy ZKS „Stal” na defiladzie w Warszawie w 1951 roku.

Pod koniec 1949 roku w ZKS Stal działało już 12 sekcji sportowych i wciąż zakładano nowe: łowiecko - strzelecką, gier sportowych, szachową i inne. Każda z nich prosiła o wsparcie finansowe i niezbędny sprzęt. Zarząd nie mógł podolać tym potrzebom, wspierając przede wszystkim sekcje bardziej dochodowe, które przynosiły środki na utrzymanie innych.

Przemarsz sportowców ZKS „Stal” ulicą Marszałkowską.

Rok 1951 był okresem przełomowym w sporcie. W tym czasie działało już 12 sekcji sportowych, a liczba członków wzrosła do 450 osób. Sportowcy Stali zdobyli w tym czasie 87 odznak SPO, 47 klas sportowych, zorganizowano 208 imprez sportowych, które obejrzało 87 tys. widzów. Sekcja motorowa która powstała jeszcze w ZKS „Turmas” , była jedną z ważniejszych w klubie. Prowadziła szkolenie na prawo jazdy dla motocyklistów, później także na samochody osobowe. Ten rodzaj działalności był korzystny dla klubu, ponieważ sekcja sama na siebie zarabiała, nie korzystając z pomocy finansowej klubu.

Pierwsza pięciolatka sportowa, zamknięta w przedziale czasowym od stycznia 1946 do grudnia 1950 roku, była przedstawiona na tle ówczesnych warunków społeczno – gospodarczych kraju. Główną cechą tego okresu było ogromne poświęcenie i zaangażowanie zarówno działaczy, jak i zawodników, którzy na przekór trudnościom dążyli do rozwijania prawdziwego amatorskiego, pełnego pasji i zacięcia ruchu sportowego. Głównym atutem

ówczesnych działaczy organizujących życie sportowe było maksymalne zaspokojenie zapotrzebowania na rozrywkę i wypoczynek jakie mógł wówczas zaoferować klub sportowy swoim pracownikom i mieszkańcom miasta. Lata pięćdziesiąte to także ustawiczna pogoń za rekordami w sporcie masowym. Takie były założenia, takie były cele i plany wszystkich klubów sportowych.

Ogromny program wychowawczy otrzymał ZKS „Stal”, który został ukierunkowany na sport masowy. Uczestnictwo w masowym sporcie dawało możliwość zdobycia odznaki SPO (Sprawny do Pracy i Obrony). W lipcu 1951 roku wszystkie TKKF-y dokonały analizy w klubach sportowych jak również w ZKS „Stal”. W uchwale z kontroli stwierdzono, że w ZKS Stal popełniono szereg błędów organizacyjnych, szwankowała praca wychowawcza, zbyt wolno rozwijała się masowość sportu wśród załogi. W związku z powyższym dokonano reorganizacji. Klub zlikwidowano, a na jego miejsce powołano koło sportowe Stal.

W ramach rodzącego się ruchu sportowego należy zwrócić uwagę nie tylko na ludzi uprawiających sport, ale także na wyższe wartości wynikające ze sportu. Należy się zastanowić jaka dyscyplina, jaki rodzaj sportu posiadały w owym czasie najwyższe wartości wychowawcze, społeczne, a nawet kulturotwórcze. Patrząc na to zagadnienie, można by uznać, że największe „wzięcie” posiadał sport wywołujący głównie napięcie i emocje. Do takich dyscyplin zaliczano wówczas boks i zapasy. Innego rodzaju potrzeby zaspokajały dyscypliny wymagające ogromnego wysiłku fizycznego, dobrego przygotowania zawodnika i elegancji. Były to: łyżwiarstwo, lekkoatletyka oraz sporty zespołowe tj. siatkówka, piłka nożna.

Od czasu powstania sekcji sportowych na plan pierwszy wysuwał się jeden podstawowy problem – obiekty sportowe i jakie to miało znaczenie w jego rozwoju na przestrzeni minionych lat. Brak niezbędnych obiektów sportowych: sal treningowych, hal sportowych, stadionów, lodowisk, pływalni itp. – to podstawowy hamulec rozwoju sportu. Sportowiec pozbawiony bazy

szkoleniowej ma zamknięte perspektywy prawidłowego rozwoju i normalnego funkcjonowania.

27 lutego 1957 roku odbyło się walne zebranie członków koła sportowego „Włókniarz”, na którym jednomyślną uchwałą przekształcili je w Elbląski Klub Sportowy „Orzeł”. Godłem klubu stała się głowa orła z herbu polskich Prus Królewskich, a barwami klubowymi – biel, czerwień i zieleń. Na tym samym zebraniu wybrano również zarząd klubu, w którego skład weszli zasłużeni i sprawdzeni działacze koła sportowego „Włókniarz”.

Skład zarządu przedstawiał się następująco:

- Prezes* - K.Czarnocki
- V-ce prezes* - B.Fedorowski
- Sekretarz* - K.Zieliński
- Skarbnik* - W.Kostkiewicz
- Członkowie* - H.Rostankowska
- K.Wilczek
- Z.Lendzion
- T.Leonowicz
- B.Kamiński

Była to pierwsza organizacja sportowa w mieście, która uzyskała całkowitą samodzielność prawną. Wytoczono sobie kierunki rozwoju oparte na wychowawczej i szkoleniowej pracy z możliwie najmłodszymi wiekiem zawodnikami. Uparte i konsekwentne trzymanie się tej linii nie było sprawą łatwą.

Statut klubu został zatwierdzony w dniu 8 marca 1957 roku i wpisany w PWRN w Gdańsku – Wydział Społeczno - Administracyjny do rejestru stowarzyszeń i związków pod nr 11/KF/57. W dniu 12 maja 1962 roku dokonano zmiany nr rejestracyjnego z nr 11/KF/57 na nr 198. W statucie dokładnie określono następujące zagadnienia. Określał on nazwę, siedzibę

klubu i teren działania, cele i zadania klubu, członków, ich prawa i obowiązki, władze klubu, majątek klubu oraz likwidację klubu. Podstawowy cel EKS „Orzeł” sprecyzowano następująco: „objęcie kulturą fizyczna i sportem jak największej ilości mieszkańców Elbląga (zwłaszcza zatrudnionych w Elbląskich Zakładach Przemysłu Odzieżowego). Wszechstronne wychowanie ich na pełnowartościowych obywateli Polski, zdrowych i silnych moralnie oraz fizycznie”.

Od tego momentu możemy zatem mówić o działalności Elbląskiego Klubu Sportowego „Orzeł”.

Kolejnym zadaniem klubu jest systematyczna i konsekwentne podnoszenie wyszkolenia sportowego swych członków oraz przygotowania ich do sportowej walki i zwycięstw. Aby móc zrealizować te cele, klub powinien:

- a/ organizować sekcje poszczególnych dyscyplin, w których członkowie czynnie uprawiają sport;*
- b/ prowadzić wśród członków działalność kulturalno - wychowawczą oraz zapewnić im wszechstronną opiekę;*
- c/ organizować zawody, brać udział w imprezach i akcjach masowych;*
- d/ administrować, budować lub dzierżawić obiekty sportowe;*
- e/ współdziałać z innymi klubami i organizacjami sportowymi w celu wymiany doświadczeń.*

Na posiedzeniu walnego zebrania sprawozdawczo – wyborczego z dnia 8.04.1961 roku dokonano małych zmian treści statutu.⁷ Ponieważ EKS „Orzeł” od 1960 roku zerwał dotychczasowe więzi łączące go z Zrzeszeniem Sportowym „Włókniarz” i przeniósł się do Federacji Sportowej „Sparta”. Zmodyfikowano nieco treść podstawowego celu klubu oraz uchwalono, że walne zebranie sprawozdawcze zwoływane będzie przez zarząd raz do roku, a sprawozdawczo - wyborcze raz na dwa lata. „Celem klubu jest objęcie

kulturą fizyczną i sportem jak największą ilość mieszkańców Elbląga: Wszechstronne wychowanie ich na pełnowartościowych obywateli Polski, zdrowych i silnych moralnie oraz fizycznie”.

Rozszerzono nieco treść rozdziału I par.1.

„Stowarzyszenie nosi nazwę EKS „Orzeł” i jest członkiem Federacji Sportowej „Sparta” oraz zmieniono treść rozdziału IV par.17.

Uchwalono, że walne zebranie sprawozdawcze zwoływane będzie przez zarząd raz do roku, a sprawozdawczo – wyborcze raz na dwa lata – od 1966 roku raz na cztery lata. W okresie kiedy EKS „Orzeł” przeniósł się do federacji zrzeszała ona w swych szeregach 110 klubów i była wówczas najsilniejszą federacją w kraju. Wraz ze zmianami organizacyjnymi klub zmienił też profil działalności sportowej.

Przestał nastawiać się na masowość, a pracę ukierunkowano na wyczyn sportowy. W 1960 roku w klubie utworzono dodatkową sekcję turystyki kolarskiej. EKS „Orzeł: był więc klubem wielosekcyjnym, gdyż przez wiele lat prowadził 5 sekcji.

Były to:

- sekcja łyżwiarstwa szybkiego*
- sekcja kolarska*
- sekcja łucznicza*
- sekcja pływacka*
- sekcja turystyki kolarskiej.*

W 1960 roku za swą działalność sportową i organizacyjną E.K.S „Orzeł” wyróżniony został przez Federację proporcem honorowym. Podobne wyróżnienie otrzymał również prezes Klubu red. Kazimierz Czarnocki. Poza tym Prezydium F.S „Sparta” przyznało działaczom „Orla” 3 honorowe odznaki złote (K. Czarnocki, H. Nowiński i S. Barnaś) oraz 4 odznaki srebrne (M. Czarnocki, H. Osowski, A. Jankowski i D. Ingielewicz). W klubie jest garstka szczególnie oddanych i ofiarnych działaczy na których spoczywa

ciężar zwielokrotnionej odpowiedzialności i obowiązków. O stosunku zawodników do swego Klubu, o ich przywiązaniu i związaniu się z jego barwami, mówi dobitnie ich postawa w rokrocznie realizowanych czynach społecznych na basenie pływackim. Wartość prac wykonanych w roku 1960 przez E.K.S „Orzeł” wyniosła 181.000 zł.

Na zwyczajnym walnym zebraniu sprawozdawczo - wyborczym członków Elbląskiego Klubu Sportowego „Orzeł”, które odbyło się 22 czerwca 1963 roku powołano jednogłośnie nowe władze E.K.S „Orzeł”.

Nowy skład zarządu:

<i>Prezes</i>	<i>- red.Kazimierz Czarnocki</i>
<i>Wiceprezes</i>	<i>- dyr. Mieczysław Tomaszewski</i>
<i>Sekretarz</i>	<i>- Maria Czarnocka</i>
<i>Skarbnik</i>	<i>- Henryk Nowiński</i>
<i>Kapitan sportowy</i>	<i>- Maciej Czarnocki</i>
<i>Członkowie</i>	<i>- Stanisław Iwanaszko</i>
	<i>- Antoni Buyko⁹</i>
	<i>- Alfons Jankowski</i>
	<i>- Andrzej Jabłoński</i>

Największą efektywność w pracy osiągały sekcje łyżwiarstwa szybkiego i kolarstwa. Wynikało to na pewno z konsekwencji ludzi, którzy działali w tych sekcjach. Żywotność pozostałych sekcji była bardzo różna. Zrezygnowano bowiem z łucznictwa, a następnie z sekcji pływackiej. Przyczyny likwidacji wynikały z braku instruktorów, bazy i w pewnym okresie funduszy na ich rozwój. Praca działaczy klubowych koncentrowała się coraz bardziej na rozwoju i podnoszeniu poziomu sportowego zawodników sekcji łyżwiarstwa szybkiego.

Efektem tego było zorganizowanie Młodzieżowych Szkółek Specjalistycznych przy Szkole Podstawowej nr 3 i 24. Obie szkoły rozpoczęły

działalność od stycznia 1969 roku. Do roku 1971 pracowały pod patronatem Centralnej Rady Związków Zawodowych. W 1970 roku dodatkowo została podpisana umowa o współpracy z Wydziałem Oświaty przy MRN w Elblągu. Cenną i godną podkreślenia jest praca obu trenerów, którzy przyczynili się do zorganizowania obu szkółek.

MSS przy Szkole Podstawowej nr 3 prowadził mgr Cezary Mancewicz, a przy Szkole Podstawowej nr 24 mgr Maciej Czarnocki. Klub więc wychowywał nie tylko rekordzistów Polski seniorów, ale również młodzików i juniorów.

Powołano radę opiekuńczą szkółek, której zadaniem jest utrzymanie stałego kontaktu przedstawicieli klubu ze szkołami i rodziną zawodników. Przewodniczącą rady opiekuńczej wybrano Marię Czarnocką, która była członkiem Komisji Rewizyjnej. Z jej inicjatywy organizowane są zebrania z rodzicami i specjalne spotkania działaczy z członkami MSS. Oczywistym dowodem ścisłych kontaktów klubu ze szkołą jest fakt, że dyrektor szkoły nr 24 Ryszard Totwiński jest członkiem zarządu klubu.

Maria Czarnocka opiekuje się nie tylko młodzieżą najmłodszą, lecz jest odpowiedzialna za całokształt pracy wychowawczej klubu. Czuwa nad wynikami zawodników w nauce poprzez utrzymywanie stałego kontaktu z nauczycielami. Organizuje pomoc i korepetycje. Utrzymuje kontakt z rodzicami, w wypadku niezdiscyplinowania zawodników rozpatruje sprawę przy udziale sądu koleżeńskiego. Maria Czarnocka związana jest z klubem od 1953 roku poprzez męża i syna. Od 1960 roku pełni funkcję sekretarza klubu. Za swą pracę była wielokrotnie odznaczana medalami i nagradzana.

Jeszcze większym stażem działalności sportowej w tym klubie legitymuje się mgr Kazimierz Czarnocki. Już w 1951 roku był wiceprzewodniczącym koła sportowego „Włókniarz” a od 1953 roku pełnił funkcję prezesa klubu. Kazimierz Czarnocki, z zawodu dziennikarz, w latach 1964-1968 pełnił funkcję prezesa PZŁS. Długoletni prezes klubu był nie tylko aktywnym działaczem sportowym, ale i specjalistą w wielu dziedzinach. Za

swą działalność sportową uzyskał wiele uznania u władz nadrzędnych. Okres objęty latami 1965 do połowy 1970 roku należy zaliczyć do szczytowych osiągnięć nie tylko naszego Klubu, ale i całego sportu elbląskiego.

W tym czasie zawodnicy „Orla” na Mistrzostwach Polski zajęli 75 pierwszych miejsc, 41 drugich i 27 trzecich. Ustanowili 26 oficjalnych rekordów Polski. 23 członków Klubu reprezentowało barwy narodowe, 35 wchodziło w skład Kadry, a 363 w poszczególnych latach zdobywało klasy sportowe. W latach 1969 - 1970 „Orzeł” uplasował się na bardzo wysokim 32 miejscu w kraju i 15 w pionie związkowym (a 3 na Wybrzeżu i 1 w strukturach WROFSWFiT) w punktacji wszystkich klubów sportowych Polski, daleko pozostawiając za sobą takich potentatów jak „Crakovia”, „Społem”, Chorzowski „Ruch”, Bytomska „Polonia”, „Odra”, „Zagłębie”, czy „SNPTT.

Roczne dotacje otrzymywane przez Klub:

Rok 1963 - 101.433 zł

1966 - 153.000 zł

Przeważająca część tych kwot przeznaczona była na szkolenie sportowe. Pieniądze zatem nie są jedynym warunkiem powodzenia w codziennej pracy sportowej. Jak widać z wyżej przytoczonych przykładów, elementem niemniej ważnym (choć w pewnym sensie zależnym od pierwszego) są szkoleniowcy. Dobrzy fachowcy, odpowiedzialni ludzie i zaangażowani działacze. A tych jest mało w Polsce i stanowczo za mało w Elblągu.

„Orzeł” najstarszy klub sportowy Elbląga , dysponuje nielicznym stosunkowo lecz bardzo zwartym i ustabilizowanym kolektywem działaczy. Wysoko należy ocenić ich ofiarną i bezinteresowną pracę społeczną, dzięki której duży przecież klub, pozbawiony kiedyś własnego lokalu i

jakiegokolwiek obiektu, był w stanie osiągnąć tak wysoki poziom sportowy i organizacyjny. Osiągnięcia klubu w tym czasie to nie tylko zasługa rodziny Czarnockich. Osobisty udział w prowadzeniu klubu mieli również członkowie Stronnictwa Demokratycznego, przede wszystkim długoletni wiceprezes „Orla” Mieczysław Tomaszewski, Jan Grochowski oraz Henryk Nowiński, pełniący do sierpnia 1976 roku funkcje skarbnika i magazyniera klubu. Wszyscy trzej nagrodzeni zostali Krzyżami Kawalerskimi Orderu Odrodzenia Polski, byli wielokrotnie wyróżniani odznaczeniami sportowymi i związkowymi. Z chwilą odebrania klubowi basenu w 1970 roku kierownictwo EKS „Orzeł” zmuszone było do likwidacji kilku sekcji. Do roku 1976 działalność prowadziła tylko sekcja łyżwiarstwa szybkiego.

Od 1970 roku EKS „Orzeł” jest klubem jednosekcyjnym – łyżwiarstwa szybkiego. Wyraźnie zmniejszyła się też liczba członków klubu.

Najlepiej przedstawia to tabela:

Ilość członków EKS „Orzeł” w poszczególnych latach:

<i>Rok</i>	<i>1952</i>	<i>1956</i>	<i>1960</i>	<i>1968</i>	<i>1972</i>	<i>2000</i>	<i>2002</i>
<i>Ilość członków</i>	<i>162</i>	<i>345</i>	<i>240</i>	<i>445</i>	<i>124</i>	<i>112</i>	<i>96</i>

Tabelaryczne przedstawienie liczebności członków wskazuje wyraźny spadek. Jest to ściśle związane z przejściem na pracę w jednej sekcji.

W roku 1976 zostały wprowadzone zmiany w strukturze organizacyjnej klubu. Klub zmienił nazwę z Elbląski Klub Sportowy „Orzeł” na Cywilno – Wojskowy Klub Sportowy „Orzeł”. Zostały wprowadzone niewielkie zmiany w Statucie Klubu. Uległ zmianie emblemat klubu, z głowy orła herbu polskich Prus Królewskich na głowę orła piastowskiego w zielonym polu. Utworzono Radę patronacką mającą sprawować opiekę nad klubem.

W nowym zarządzie klubu zasiadali:

Prezes - ppłk Roman Adamowicz

Skarbnik - J. Klimkiewicz

Członkowie - A. Zbucki

- T. Zientarski

- R. Tołwiński

- B. Nowiński

Komisja rewizyjna - A. Buyko

- R. Mroske

Podstawowymi celami jakimi kierowały się obie strony przy podejmowaniu decyzji powołania Cywilno-Wojskowego Klubu Sportowego „Orzeł” były:

- Stworzenie jak najlepszych warunków do uprawiania sportu zainteresowanym stronom,*
- Stworzenie warunków dla rozwoju dyscyplin sportowych nie mających w dotychczasowym układzie możliwości rozwoju z powodu braku kadry, a przede wszystkim bazy (strzelectwo sportowe, pływanie, piłka siatkowa itp.),*
- Wspólne wykorzystanie potencjału ludzkiego żołnierzy oraz młodzieży szkolnej i pracującej),*
- Stworzyć pełne warunki przygotowania zespołów wojskowych do udziału w imprezach wyższego szczebla,*
- Zapewnić młodzieży wojskowej posiadającej predyspozycje sportowe do ciągłego i systematycznego uprawiania sportu kwalifikowanego,*
- Maksymalne, bezpłatne wykorzystanie bazy sportowej będącej w dyspozycji obu stron dla potrzeb klubu.*

Od jesieni 1976 roku CWEKS „Orzeł” prowadził następujące sekcje sportowe:

- sekcja tyżwiarstwa szybkiego

- sekcja pływania

- sekcja piłki siatkowej kobiet i mężczyzn
- sekcja strzelectwa sportowego
- sekcja karate.

W latach 1976 do 15.12.1977 roku prezesem klubu był płk dypl. Z. Sawicki. W dniu 15.12.1977 roku odbyło się Walne Zgromadzenie CWEKS „Orzeł” na którym wybrano prezesem płk. Józefa Skrzypeckiego w miejsce oddelegowanego do Bydgoszczy płk. Z. Sawickiego. Płk. Józef Skrzypecki był prezesem do 2.01.1979 roku. Zgodnie z art.81 ust.1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 1984 roku o kulturze fizycznej /Dz.U.Nr 34, poz.181/ stowarzyszenie pod nazwą Cywilno Wojskowy Klub Sportowy „Orzeł” zostało wpisane w dniu 21 stycznia 1985 roku do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Elblągu pod numerem 14. W latach 2.01.1979 do 26.05.1994 roku obowiązki prezesa pełnił Marian Augulewicz.

W skład zarządu CWEKS „Orzeł” wchodził:

1. Czesław Dębski - Viceprezes d/s finansowych
2. Ryszard Krzysztofowicz - Viceprezes ds. szkolenia
3. Lech Urbanowski - Viceprezes ds. ideowo wychowawczych
4. Władysław Bednarski - członek
5. Lucjan Pilejczyk - członek
6. Witold Truskolawski - członek
7. Jerzy Marciniak - członek Komisji Rewizyjnej
8. Julian Serwaczak - członek Komisji rewizyjnej

W dniu 26.05.1994 roku zostały wprowadzone kolejne zmiany w strukturze organizacyjnej klubu. Klub zmienił nazwę z Cywilno – Wojskowy Klub Sportowy „Orzeł” na KS „Orzeł”, którego prezesem został Jerzy

Dwornicki i sprawował swą funkcję do 22.05.1998 roku. Rozwój pokrewnych łyżwiarstwu dyscyplin sportu, wystarczająca baza treningowa skłoniła klub do powołania w sezonie 1993/94 sekcji wrotkarskiej i short – tracku. W dniu 22.05.1998 roku odbyło się VI Walne Sprawozdawczo Wyborcze Zgromadzenie Delegatów K.S „Orzeł” wybrało kolejny

Skład zarządu:

Prezes: - Mark Gwiazdowski.

*Członkami zarządu zostali: - Jan Krawczyk
- Marian Lusiński
- Karol Przeor*

W dniu 1.07.1994 roku Urząd Wojewódzki w Elblągu pod numerem KST – VI – 4125/13/94 zarejestrował stowarzyszenie pod nazwą Klub Sportowy „Orzeł” w Elblągu.

W latach 1995 – 1998 klub prowadził szkolenie w czterech dyscyplinach sportowych: łyżwiarstwie szybkim, short – tracku, trójboju nowoczesnym i od 1997 r. jeździectwie. Wyżej wymienione sekcje działają do dziś, z tym że większość trójboistów uprawia pięciobój nowoczesny. Pomimo słabej bazy dydaktycznej, klub może poszczycić się szeroką gamą sukcesów osiągniętych indywidualnie przez zawodników i zawodniczki w kraju i za granicą. Wyniki zawodników elbląskiego klubu świadczą o innym podejściu do sportu trzydzieści lat temu. Pomimo nieciekawej sytuacji finansowej klubu zawodnicy trenowali, jeździli na zawody i zdobywali mistrzowskie tytuły. W dzisiejszych czasach bardzo ważną rolę odgrywają niestety pieniądze.

- **Sekcja piłki nożnej** – drużyna piłki nożnej została zorganizowana wiosną 1949 roku z inicjatywy K.Zielińskiego - zawodnika i trenera. Następnie jej członkowie byli bezpośrednimi inicjatorami utworzenia koła sportowego „Włókniarz”. Piłka nożna była pierwszą sekcją tego koła. W 1951 roku drużyna piłkarska brała udział w rozgrywkach o*

mistrzostwo powiatu. W 1952 roku zdobyto puchar miasta Elbląga, zwyciężając najsilniejszą w tym czasie drużynę „Budowlanych”. W turnieju siódemkowym zdobyto wicemistrzostwo Elbląga. Ilość spotkań rozegranych przez drużynę waha się w granicach 31-34 rocznie. Najlepsi zawodnicy to: K.Zieliński, A.Pieczko, J.Pietruszyński, K.Gromadzki, J.Łukasiński. W 1954 roku drużyna awansowała do klasy B, ale po zakończeniu rozgrywek spadła do C. W 1955 roku została rozwiązana.

- ***Sekcja lekkoatletyczna*** – została zorganizowana przez Antoniego Pileckiego – instruktora a jednocześnie zawodnika. Sekcja ta była bardzo żywotna, dowodem czego są liczne starty i osiągnane wyniki. Treningi odbywały się 3 razy w tygodniu: w lecie na boisku przy basenie kąpielowym, a zimą w sali gimnastycznej Liceum Ogólnokształcącego.

Osiągnięcia sekcji lekkoatletycznej to przede wszystkim:

1952 rok – Udział w mistrzostwach zreszeń woj. Gdańskiego i w mistrzostwach powiatu; I miejsce w województwie w biegu ulicznym sztafet i X miejsce (na 76 sztafet) w czasie Złotu Młodych Budowniczych; zdobycie czterech I miejsc i dwóch II w międzymiastowych zawodach woj. Gdańskiego (Pilecki, Gorbaczewski).

1954 rok – III miejsce drużynowo w Okręgowych Mistrzostwach Z.S „Włókniarz” (trzy I miejsca, trzy II miejsca, cztery III miejsca). Zawodnicy: Buksiński, Pińczuk, Alicja Parzonko, Krystyna Wilczek; rekord okręgu w pchnięciu kulą (5kg) – Gorbaczewski – 18m; udział w zawodach korespondencyjnych (II miejsce) na dziewięć startujących zespołów.

1955 rok – I miejsce drużynowo w mistrzostwach Elbląga

1956 rok – II miejsce mężczyzn w halowych mistrzostwach Elbląga.

- **sekcja łyżwiarska** – zorganizowana jesienią 1952 roku. Początkowo boryka się z brakiem sprzętu (buty, łyżwy). W roku 1954 sekcję objął instruktor Fr. Opaliński (wychowanek K.Kalbarczyka), zawodnik posiadający I klasę sportową, który wraz z sekcją przystąpił do intensywnych treningów. Wśród 10 najlepszych łyżwiarzy Wybrzeża na torze łyżwiarskim na basenie kąpielowym zawodniczka K.Wilczek zajmowała IV miejsce na wszystkich dystansach.

O poziomie sekcji może świadczyć fakt, że większość zawodników posiadało II klasę sportową. Osiągnięcia: Grzegorz Rynkiewicz zdobył mistrzostwo zrzeszenia „Włókniarz”. W 1956 roku drużynowo II miejsce, w drużynowych mistrzostwach Polski mężczyzn zajęto IV miejsce a kobiety V miejsce.

- **sekcja short-tracku** - Klub Sportowy „Orzeł” wspólnie z klubami Podhala Nowy Targ i Juwenii Białystok jako pierwsi w Polsce rozpoczęli w sezonie łyżwiarskim 1992/93r. uprawianie Short Tracku. „Ojcem” Short Tracku w naszym klubie był trener Ryszard Białkowski, pokochał on tą dyscyplinę do tego stopnia że sam ją, wspólnie ze swoimi wychowankami przez wiele lat z sukcesami uprawiał. Jako nauczyciel wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej nr. 12, która to jest kuźnią talentów w łyżwiarstwie szybkim i wrotkarstwie, miał możliwość „wylawiania” utalentowanych uczniów. Elbląg do 1998 roku miał niepełno wymiarowe odkryte sztucznie mrożone lodowisko, pozwalało to prężnie rozwijać się tej dyscyplinie. W okresie tym najliczniejsza grupa dzieci i młodzieży uprawiała i zdobywała laury w tej dyscyplinie. Na pierwszych Mistrzostwach Polski, które odbyły się w 1994 roku w Nowym Targu zdobyliśmy 48 medali. W okresie tym do sukcesów Klubu Sportowego „Orzeł” w Short Tracku przyczyniły się między innymi Panie Anna Brzuszczyńska, Dominika Krawczyk, Monika Pieniecka, Aneta Rękas, Magdalena Sitkowska, oraz Panowie Ryszard Białkowski, Ludwik Krawczyk, Karol Krawczyk, Tomasz Nakonieczny Piotr Ostolski, Krystian Machajewski, Marcin Rakoczy, Grzegorz Ramsz, Leszek Rokicki, Dariusz Sokołowski, Grzegorz Boba, i wielu innych.

Najwybitniejsze osiągnięcia zdobył **Ludwik Krawczyk**, jego sukcesy to: komplet 5 złotych medali na Olimpiadzie Młodzieży, 6-krotnie zdobył Puchar Polski na dystansach i w wieloboju, oraz wspólnie z kolegami zdobywał medale w sztafecie. Jako członek Kadry Narodowej wielokrotnie startował w zawodach rangi Mistrzostw Europy i Świata, uczestniczył w przygotowaniach do Igrzysk Olimpijskich w Nagano i Salt Lake City, **15-krotny Mistrz Polski** na 500m (1995-97, 2000), 800m (1996), 1000m (1995-96, 2000), 1500m (1995-96, 2000), w wieloboju (1995, 2000) i sztafecie (1994, 2000). **10-krotny wicemistrz kraju** na: 500m (2001), 1000m (1998, 2001), 1500m (1998, 2001), 3000m (1997), w wieloboju (1998, 2001) i sztafecie (1995, 1996).

13-krotny rekordzista Polski.

Niestety kontuzje nie pozwoliły mu dalej uprawiać tej dyscypliny. Pozostali zawodnicy również zdobywali wiele sukcesów dla klubu, nie sposób ich tu teraz wszystkich wymienić.

W 1998 roku Władze Miasta przystąpiły do modernizacji lodowiska, gdyż nie spełniało już wymogom przepisów ISU i zagrażało środowisku. Budowa właściwie nowej od podstaw płyty lodowiska trwała do 2001 roku, był to pierwszy etap modernizacji lodowiska. W drugim etapie postanowiono wybudować halę wraz trybunami dla widzów i zapleczem dla zawodników. Inwestycja ta trwała do końca 2004 roku.

Brak możliwości korzystania w tym okresie z lodowiska przyczynił się do zahamowania rozwoju Short Tracku w Klubie „Orzeł”.

Po oddaniu w styczniu 2005 roku lodowiska do użytku, trener Ireneusz Borowiecki ma możliwość na miejscu w Elblągu z zawodnikami kontynuować rozwój tej dyscypliny. Obecnie dzięki programowi Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego, powszechnej nauki jazdy na łyżwach rozwija się ponownie Short Track w naszym klubie i rośnie nowe pokolenie utalentowanych zawodników zdobywających sukcesy, liczymy że na miarę swoich starszych klubowych koleżanek i kolegów, którzy zakończyli już karierę.

Do grona utytułowanych zawodniczek i zawodników tej nowej grupy można zaliczyć dziewczęta: Natalie Kłosińską, Dominikę Oszejko, Joannę Cimoch, oraz chłopców: Sebastiana Kłosińskiego, Rafała Adamkowskiego, Radomira Janta, Adriana Jasińskiego, Michała Domańskiego.

Życzymy im aby zdobywali jeszcze większe sukcesy, jakie zdobywał Ludwik Krawczyk.

Na te kolejne 50-lecie byśmy się bardzo cieszyli z nowej Rolby, przyczyniło by się to do znacznej poprawy jakości lodu, oraz nowych materacy, co zwiększy bezpieczeństwo zawodników i poprawi skuteczność przeprowadzanych treningów, pozwoli to przeprowadzać zawody rangi Mistrzostw i Pucharu Polski.

Short Track to bardzo widowiskowe i emocjonujące łyżwiarstwo szybkie, tylko że na torze krótkim, uprawiane na taflach lodowisk hokejowych, dlatego dyscyplina ta ma duże szanse rozwoju.

W Polsce tego typu lodowisk jest ponad 200, a torów sztucznie mrożonych do jazdy szybkiej na torze długim, spełniających wymogi ISU jest zaledwie kilka.

- **Sekcja pływacka** – powstała w roku 1953. Pierwszym instruktorem sekcji był G.Piszczyk. W 1955 roku do sekcji przeszli zawodnicy rozwiązanej sekcji pływackiej „Start” a pracę szkoleniową prowadził Zbigniew Lendzion. Posiadał wykształcenie wyższe, uprawnienia instruktorskie, z zawodu nauczyciel. Sekcja brała udział we wszystkich zawodach organizowanych na terenie Elbląga. I tak w trójmeczcu „Włókniarz” – „Kolejarz” – „Stal”, w ogólnej punktacji zwyciężył „Włókniarz”, w mistrzostwach Elbląga sekcja zdobyła II miejsce, w korespondencyjnych zawodach pływackich. Sztafeta 4x100 stylem dowolnym I miejsce a drużynowo II miejsce. W 1955 roku sekcja zdobyła 6 klas sportowych II, 11 klas sportowych III, klasę młodzieżową I. Przewodzącymi zawodnikami byli: F.Opaliński, J.Duda, Piotr Junker, Krystyna Wilga, M. Czarnocki, Krystyna Wilczek.

Maciej Czarnocki – czołowy zawodnik sekcji pływackiej na basenie w Elblągu

W celu umasowienia pływania zaangażowano w okresie letnim 1956 roku instruktora J. Waśniewskiego do prowadzenia nauki pływania dla mieszkańców miasta. Zbigniew Lenzion dużą wagę przywiązywał też do masowej nauki pływania. Na sukcesy w skali krajowej trudno było liczyć, z powodu braku krytej pływalni. Cała praca szkoleniowa z okresu letniego była zaprzeczona w pozostałych porach roku.

- **Sekcja szachowa** – organizowała turnieje szachowe dla załogi Zakładów Odzieżowych, brała udział w mistrzostwach miasta i powiatu zajmując w I rundzie V miejsce. Wyróżniający się członkowie sekcji: A.Doran, Marchelek, Góral, Czerwiński. W końcu 1955 roku praca sekcji podupadła, a w roku 1956 została rozwiązana.

- * **Sekcja piłki koszykowej i sekcja strzelecka** – w lecie 1953 roku, przejawiała niewielką działalność- rozegrała tylko 10 spotkań towarzyskich. Z powodu braku instruktorów rozpadły się.

- **Koło sportowe „Włókniarz”** nastawione w swej pracy na masowość w pełni doceniło wszelkie akcje i imprezy masowe. I tak: w marszach patrolowych w 1953 roku startowało 147 osób, w wieloboju 1954 roku 124 osoby, w marszach jesiennych 320 osób (I miejsce wśród szkół w Elblągu), w biegach narodowych w 1953 roku 200 osób, w 1954 roku 95 osób, w 1955 roku 167 osób. Podejmowano liczne zobowiązania, np. w roku 1954 podjęto zobowiązanie zdobycia 110 odznak SPO i 10 klas sportowych. Zobowiązanie wykonano, meldunek o wykonaniu odczytano na konferencji.

- **Sekcja kolarska** - miała stałego szkoleniowca. Był nim Alfons Jankowski. Posiadał uprawnienia instruktorskie, wykształcenie zawodowe. Zawodnicy tej sekcji najczęściej startowali w zawodach lokalnych lub okręgowych np.; wyścigi uliczne w Elblągu, Malborku, Kwidzynie itp. Sekcja miała kilku liczących się zawodników, którzy brali udział także w imprezach centralnych. Po wyjeździe instruktora Alfonsa Jankowskiego w 1969 roku za granicę sekcja zaczęła wegetację. W roku 1970 z braku trenera do dalszego szkolenia sekcję rozwiązano.
- **Sekcja łucznicza** – też zapisała na swym koncie kilka znaczących sukcesów lokalnych. Pracowała bez dotacji i bez szkoleniowca. Po przejęciu basenu kąpielowego przez MRN nie posiadała nawet odpowiedniego miejsca do treningów. Czołowi zawodnicy: K. Czarnocki (I kl.), M. Czarnocki (II kl.), Z. Kalisz i B. Zatoński.
- **Sekcja piłki siatkowej (żeńska i męska)** – żeńska drużyna zdobyła w rozgrywkach o Puchar Polski I miejsce ZS „Włókniarz” w województwie na rok 1952. Obie drużyny brały udział w masowym turnieju siatkówki zajmując:
Kobiety – IV miejsce, a mężczyźni – V miejsce na terenie Elbląga.
- **Sekcja turystyki kolarskiej** – przez pewien okres stanowiła uzupełnienie dla sekcji łyżwiarstwa szybkiego oraz pewien rodzaj rekreacji dla pozostałych członków klubu.

Jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój kultury fizycznej jest baza sportowo - rekreacyjna. Ważna jest nie tylko ilość obiektów, stan

techniczny, ale także prawidłowość wykorzystania i łatwość dostępu zarówno stowarzyszeniom kultury fizycznej jak i ludności miejskiej.

Od 1945 roku działania władz miejskich w Elblągu zmierzały do jak najskuteczniejszej rozbudowy istniejących obiektów, dbania o ich standard. Jedynym obiektem będącym w posiadaniu koła Sportowego „Włókniarz” i w pierwszym okresie Elbląskiego Klubu Sportowego „Orzeł” był basen kąpielowy. Obiekt ten został wybudowany w 1908 roku, jego powierzchnia wynosi 3,17 ha, a zatem jest największym obiektem spośród basenów otwartych w kraju. Członkowie koła w czynie społecznym wyremontowali i odnowili pawilon gospodarczy, w którym się mieścił sekretariat koła, pomieszczenie na sprzęt sportowy oraz urządzenia sanitarne. Otoczenie basenu było starannie zagospodarowane. Wybudowano boisko do siatkówki i koszykówki. Ponieważ przyległy teren do basenu był trawiasty, wydzielono i urządzono obszar szkoleniowy dla sekcji łuczniczej. Zimą basen zamieniano na lodowisko, na którym odbywały się treningi oraz zawody w jeździe szybkiej na lodzie. Obiekt ten był dla koła bazą szkoleniową i rekreacyjną oraz źródłem własnych dochodów.

Finanse koła opierały się bowiem na dotacjach z Rady Okręgowej, funduszu zakładowym i dochodzie z biletów wstępu na basen kąpielowy. Dochód z biletów wstępu stanowił poważną pozycję w budżecie koła, bo np. w 1953 roku wynosił 30.993 zł.

Gospodarze tego obiektu znajdowali uznanie nie tylko u władz nadrzędnych ale i u mieszkańców Elbląga. Szczególnie dużo pracy i starań o należyty wygląd i właściwe funkcjonowanie obiektu włożył długoletni działacz koła sportowego „Włókniarz”, Kazimierz Zieliński. W roku 1959 ten jedyny obiekt będący w posiadaniu EKS „Orzeł” dawniej koła „Włókniarz”, został przyjęty przez MRN i przekazany bezpośrednio pod opiekę Zarządu Zieleni Miejskiej. Klub stracił nie tylko obiekt sportowy, ale i swą siedzibę. Dlatego też EKS „Orzeł” wśród trzech działających klubów sportowych w

tym okresie w Elblągu jest organizacją zupełnie nietypową. Nie posiada własnych obiektów, a nawet i siedziby.

Budżet jakim dysponował klub przez wiele lat był stosunkowo skromny. Dochodów własnych, poza składkami członkowskimi, klub nie posiadał. Działalność swą opiera przede wszystkim na dotacjach jednostek nadrzędnych. Od 1969 roku dochody klubu systematycznie zaczęły wzrastać bo klub przeszedł na działalność jednosekcyjną. Natomiast dochody w latach poprzednich (np.1966 roku) musiały pokryć utrzymanie i szkolenie zawodników w pięciu sekcjach. Toteż w pierwszym okresie swej działalności klubowej działacze mieli ciągle kłopoty z niedofinansowaniem poszczególnych sekcji, np.; na sekcję kolarską otrzymywane przez wiele lat symboliczne sumy rzędu 10-20 tysięcy złotych. Znajdowało to swoje odbicie w likwidacji poszczególnych sekcji oraz w dużej rotacji kadry szkoleniowej.

Początki lat 90-tych nie były łatwe dla elbląskich klubów, stowarzyszeń sportowych. Upadło wiele zakładów wspierających finansowo działalność organizacji sportowych. Podmioty gospodarcze, które były właścicielami obiektów i terenów sportowych, zrezygnowały z dalszego ich utrzymywania.

W październiku 1991 roku wstrzymano wszelkie dotacje na rzecz sportu. Jednak Urząd Miejski w Elblągu na czele z prezydentem Józefem Gburzyńskim, nie zapomnieli o swoich klubach. Ich aktywna działalność wspomagająca kluby pozwoliła na realizację zakładanego programu. Mimo pomocy, klub zmuszony był ograniczyć działalność sekcji siatkówki i pływackiej na rzecz sekcji łyżwiarstwa szybkiego. Z inicjatywy władz miasta i poparcia klubu ZKS „Olimpia” i CWKS „Orzeł” połączono sekcje łyżwiarskie tych klubów w jedną, na bazie „Orla”. Spowodowało to kierowanie środków na tę sekcję do jednego klubu i umożliwiło osiąganie wysokich wyników sportowych.

Połączenie sekcji „Olimpii” i „Orla” było nieuchronne, zarówno w kontekście katastrofy finansowej „Olimpii” (zadłużenie klubu 2 mld starych

złoty) oraz dobrze prowadzonej działalności finansowej i organizacyjnej „Orla”, który to klub jako jedyny w Elblągu nie posiadał żadnych zadłużeń finansowych. Podczas podsumowania na walnym zebraniu członków CWKS „Orzeł” w 1992 roku przedstawiono plany na następny sezon. Zapewniono o stwarzaniu przez klub jak i Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego odpowiednich warunków organizacyjnych i finansowych. Podkreślono, że nie byłoby osiągnięć sportowych i organizacyjnych, gdyby nie pomoc Elbrewery Company Ltd. - szczególnie dyrektora Czesława Dębskiego. 30 czerwca 1994 roku nastąpiły zmiany w składzie zarządu CWKS „Orzeł”. Nowy zarząd objął klub w bardzo złej kondycji finansowej. Zadłużenie wynosiło wówczas około 500 milionów starych złotych, co na tak mały klub nie posiadający sponsora strategicznego i stałych dochodów było ogromną kwotą. Zablokowane były konta bankowe klubu, ze względu na zadłużenie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych i Urzędzie Skarbowym. Nieuregulowane były również rachunki za nośniki energii w Elbląskich Zakładach Energetycznych i Elbląskim Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej.

Działania na rzecz wyprowadzenia klubu z długów i zapewnienia mu płynności finansowej prowadzone było wielokierunkowo:

- doprowadzenie do porozumienia z ZUS i US o rozłożenie na raty spłaty zadłużenia i odstąpienia od naliczania odsetek. Pozwoliło to odblokować konto bankowe klubu. Z porozumienia klub wywiązał się w 1995 roku. Wywiązanie się z porozumienia pozwoliło umorzyć odsetki przez ZUS.
- doprowadzono do podpisania umowy z MOSiR, który w imieniu miasta przejął utrzymanie obiektów lodowiska na ul. Karowej i przejął zobowiązania klubu wobec EZE i EPEC oraz przejął pracowników utrzymania obiektu.
- z częścią pracowników rozwiązano umowy o pracę w tym z księgową. Po uporządkowaniu dokumentów księgowych na zlecenie klubu zatrudniono nową księgową.

- podpisano z EB umowę na reklamę w zamian za środki finansowe głównie na stypendia dla łyżwiarzy.
- uruchomiono działalność gospodarczą, dzierżawy niewykorzystanych pomieszczeń, prowadzenie wypożyczalni łyżew i szatni w sezonie zimowym.
- zrationalizowano koszty poprzez kontrolę rozmów telefonicznych, szczegółowego rozliczenia imprez i wyjazdów sportowych, sprzedaż zbędnych środków trwałych itp.

Wszystkie te działania spowodowały, że stopniowo poprawiała się sytuacja klubu. Dzięki tym działaniom sekcje młodzieżowe mogły pracować bez przeszkód.. Bolesną, ale konieczną decyzją, głównie ze względów finansowych, było rozwiązanie umów stypendialnych z seniorami łyżwiarstwa szybkiego, co w konsekwencji doprowadziło do likwidacji grupy seniorskiej łyżwiarstwa szybkiego.

Mimo trudnej sytuacji finansowej Klub „Orzeł” w dalszym ciągu prężnie działa. Jego zawodnicy osiągają dobre wyniki sportowe. Są one w dużej mierze efektem wytrwałej pracy szkoleniowej.

Dziś (maj 2007) w Klubie Orzeł działają sekcje:

- short-tracku
- jazdy szybkiej na lodzie
- pływacka
- pięcioboju nowoczesnego
- strzelectwa
- wrotkarska

Losy i kariery zasłużonych działaczy i sportowców

W ponad 50-letniej historii Klubu Sportowego „Orzeł” w Elblągu odnaleźć możemy nazwiska wielu wybitnych działaczy i sportowców.

Związani byli oni z różnymi dziedzinami sportowymi. Jednak największe sukcesy klub odniósł w łyżwiarstwie szybkim. Poniżej pragnę przedstawić sylwetki i biografie najbardziej zasłużonych trenerów i zawodników i działaczy.

Prezesa klubu:

Kazimierz Czarnocki był jednym z prezesów Klubu Sportowego „Orzeł”. Urodził się w 1912 roku w Brześciu nad Bugiem. Ukończył w 1931 roku tamtejsze gimnazjum, następnie studiował w warszawskiej Szkole Głównej Handlowej. Interesował się sportem i jako specjalista od biegu na 110 m przez płotki, był brany pod uwagę przy ustalaniu reprezentacji Polski na Igrzyska Olimpijskie w 1936 roku. Po studiach wrócił do Brześcia, gdzie otrzymał etat dyrektora lokalnej ekspozytury Ligi Morskiej i Kolonialnej. Został także korespondentem Polskiej Agencji Telegraficznej i zaczął wydawać, jako redaktor naczelny, tygodnik "Polesie". Do Elbląga przyjechał w 1951 roku. Pasją zawodową Kazimierza Czarnockiego było dziennikarstwo. Zaczął od współpracy z „Kurierem Codziennym”, a po osiedleniu się w Elblągu, od 1953 roku został kierownikiem miejscowego oddziału „Dziennika Bałtyckiego”. Powierzono mu również funkcję wiceprezesa, a następnie

prezesa Klubu „Włókniarz”. Był przy zakładaniu w tym klubie, w 1952 roku, sekcji łyżwiarstwa szybkiego. Prowadzony przez niego klub w 1957 roku przyjął nazwę EKS „Orzeł”. Funkcję prezesa klubu „Orzeł” pełnił aż 20 lat. W 1964 roku otrzymał propozycję objęcia funkcji prezesa Polskiego Związku Łyżwiarstwa Szybkiego. Kazimierz Czarnocki był człowiekiem bardzo cenionym zarówno w pracy zawodowej, jak i w sporcie. Otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu „Polonia Restituta”, złoty medal Zasłużonego Działacza Kultury Fizycznej, Medal „Stulecia Sportu Polskiego”. Zmarł w 1981 roku, na tydzień przed wprowadzeniem w Polsce stanu wojennego. Potrafił w Elblągu stworzyć klub o tak silnych, moralnych podstawach, że KS „Orzeł” przetrwał wszystkie burze i zawirowania i dzisiaj jego łyżwiarze nadal należą do elity krajowej.

Kolejni prezesi klubu:

J. Marchelek, ppłk Roman Adamowicz, płk dypl. Z. Sawicki, płk Józef Skrzypecki, Marian Augulewicz, Jerzy Dwornicki, Marek Gwiazdowski. Tadeusz Kacprzak.

Działacze klubu:

J. Marchelek, Bogdan Fedorowski, Kazimierz Zieliński, W. Kostkiewiczowa, H. Rostankowa, Władysław Polak, Kazimierz Czarnocki, Krystyna Wilczkówna, Tadeusz Leonowicz, Jan Grochowski, Henryk Nowiński, Mieczysław Tomaszewski, T. Zientarski, R. Tołwiński, B. Kamiński, A. Buyko, Marian Augulewicz, Czesław Dębski, Jerzy Dwornicki, Jerzy Muller, Juliusz Serwaczak, Maciej Czarnocki, Maria Czarnocka, Lucjan Pilejczyk.

Lucjan Pilejczyk urodził się w 1933 roku w Hajnówce. Następnie w latach 1945-1952 mieszkał w Olsztynie. Po maturze w Technikum Samochodowym Ministerstwa Transportu Drogowego i Lotniczego, z nakazem pracy przeniósł się do Elbląga. Kiedy w 1953 roku odbywał praktykę laboranta pomiarowego w jednym z przedsiębiorstw w Elblągu, któregoś wieczora poszedł pograć w siatkówkę, gdzie spotkał Helenę, swoją przyszłą żonę. Za namową żony zapisał się na kurs sędziowski łyżwiarstwa szybkiego. Po odbyciu stażu został pełnoprawnym sędzią, odbywał kursy wyższego stopnia, został nominowany na sędziego klasy państwowej.

Był członkiem zarządu KS „Orzeł” i kierownikiem sekcji łyżwiarskiej.

Lucjan Pilejczyk był sędzią sportowym przez 50 lat, w tym 27 lat pracował jako starter imprez centralnych i międzynarodowych. Prowadził kursy sędziowskie dla starterów, doszkalające kursy dla sędziów na wyższe stopnie w Spale i Zakopanem. Do 2003 roku był wiceprzewodniczącym PZŁS, cztery kadencje prowadził Komisję Sportową.

Trenerzy sekcji łyżwiarskiej:

Cezary Mancewicz, Andrzej Jabłoński, Henryk Osowski, Tadeusz Leonowicz, Jarosław Mancewicz, Włodzimierz Koźlicki, Tadeusz Kawa, Marek Golczewski, Włodzimierz Waś, Maciej Czarnocki, Ryszard

Białkowski¹, Piotr Borowiecki, Waldemar Maciesza, Tomasz Wasilewski , Janusz Kalbarczyk oraz:

Roman Rycke- urodził się w styczniu 1939 roku w Tczewie. Zamieszkał z rodzicami w Elblągu, po zakończeniu wojny w 1945 roku. Tutaj poszedł do szkoły, a następnie rozpoczął karierę sportową. Będąc uczniem pierwszej klasy Techniku Mechanicznego, w 1953 roku kolega namówił go do spróbowania swoich sił w łyżwiarstwie. Kiedy wygrał zawody dla amatorów, na zwykłych , krótkich łyżwach, zainteresował się nim Kazimierz Kalbarczyk, który stwierdził, że powinien przychodzić do niego na treningi, bo robi niezłego zawodnika. W klubie „Turbina” (przemianowanym później na „Olimpię”), znalazł wspaniałych kolegów. Jednym z najbliższych przyjaciół w tym czasie był rówieśnik, Kazik Kowalczyk. Rywalizacja doprowadziła ich po kilku latach do tytułów mistrzów Polski. Transformacja ustrojowo-ekonomiczna, jaka nastąpiła w Polsce po 1989 roku, spowodowała likwidację sekcji łyżwiarskiej „Olimpii”, przejście zawodników i szkoleniowców wraz ze sprzętem do „Orła”. Pod znakiem „Orła” po tytuły mistrzyń Polski sięgały Aneta Rękas i Ewa Wasilewska. Sytuacja klubowa, rozgoryczenie nie powołania jako trenera do ekipy olimpijskiej przyspieszyły decyzję o rozstaniu z łyżwiarstwem. Poszedł do pracy w dziale kontroli technicznej „Zamechu”, który potem zmienił nazwę na ABB. Po kilku latach został trenerem w UKS „Rolek”. Obecnie Roman Rycke szkoli zawodników łyżwiarstwa szybkiego w Klubie Sportowym „Orzeł”.

Helena Pilejczyk urodziła się 1 kwietnia 1931 roku w Zieleńcu koło Mławy. Potem wraz z rodzicami mieszkała w Pułtusku i Radzyminie. Kiedy Wybuchła wojna, przenieśli się do rodziny w Warszawie. Powstanie Warszawskie zastało ich w domu przy ulicy Siennej. Po kapitulacji miasta przebywali w obozie przejściowym w Pruszkowie. Następnie po wyzwoleniu

osiedlili się w Kwidzynie. Tam pani Helena uczęszczała do Liceum Pedagogicznego. Marzyła by zostać nauczycielką wychowania fizycznego. Po maturze z nakazem pracy stawiała się w Elblągu. Pracę pedagogiczną rozpoczęła 1.09.1950 roku w Szkole Podstawowej nr 1. W 1952 roku pod okiem trenera Kazimierz Kalbarczyka nauczyła się jeździć na łyżwach. W 1953 roku otrzymała powołanie na „obóz dochodzący”. Wygrywała niemal ze wszystkimi. W 1955 roku pobiła kilka rekordów kraju. W Ostersund, w 1960 roku przed olimpiadą w Squaw Valley na dystansie 1000 metrów uzyskała wspaniały czas 1: 40.7 sek., zdobyła srebrny medal wicemistrzyni świata. 21 lutego 1960 roku, na olimpijskim torze w Dolinie Indianki, w wyścigu na 1500 m wywalczyła brązowy medal. Była najszcześniejszą mamą na świecie. Medal zadedykowała małemu synkowi Jarkowi który urodził się w 1959 roku. Przez kilka lat od 1997 roku regularnie, co roku, brała udział w mistrzostwach świata weteranów. Startowała w Holandii, Kanadzie, Niemczech, Włoszech, Norwegii. Zdobyła tam złote medale na dystansach 500-1000-1500-3000 metrów oraz w wieloboju. W klubie sportowym „Orzeł” pracowała jako trener do 1991 roku, następnie przez 6 lat była trenerem koordynatorem. Obecnie Helena Pilejczyk pełni funkcję rzecznika prasowego klubu „Orzeł”.

Ewa Białkowska urodziła się w Elblągu w 1959 roku. Będąc dzieckiem nie miała własnych łyżew. W ostatnich latach szkoły podstawowej zainteresowała się siatkówką. Wciągnęła ją w tę zabawę pani od wychowania fizycznego, Helena Pilejczyk. We wrześniu 1974 roku rozpoczęła naukę w Liceum Ogólnokształcącym nr 2 przy ul. Królewieckiej. Nowy sezon 1975 przyniósł od razu duży sukces, podczas ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży w Augustowie zdobyła brązowy medal. Została powołana do kadry narodowej. Sport wciągnął ją do tego stopnia, że nie wyobrażała sobie inaczej dalszego ciągu młodego życia, jak pójście na studia do warszawskiej Akademii Wychowania Fizycznego. Chciała walczyć o tytuł najlepszej w kraju. Dopiero w 1979 roku już jako studentce, udało jej się zakwalifikować do narodowej reprezentacji seniorek i razem z Erwiną Ryś Ferens wystartować w mistrzostwach świata w sprincie, na torze w Inzell. Najbardziej lubiła od początku swojej łyżwiarskiej kariery krótkie dystanse. Na ostatnim roku studiów na AWF podczas treningu siłowego w ośrodku na Stegnach niefortunnie podniosła sztangę. Podczas rehabilitacji i nauki poznała kajakarza, przyszłego męża Piotra Krysiaka. Mając tytuł magistra wychowania fizycznego, uprawnienia trenerskie rozpoczęła pracę w „Orle”. Może się pochwalić takimi wychowankami jak Marcin Gralla, Robert Kwiatkowski, Aleksandra Przeor i inni. Na początku pracowała także z najlepszą wówczas łyżwiarką w Polsce Ewą Wasilewską. Ta praca dawała jej ogromną satysfakcję. Obecnie Ewa Białkowska jest trenerem kadry olimpijskiej, członkiem w Zarządzie Polskiego Związku Łyżwiarstwa Szybkiego w Warszawie .

Trenerzy sekcji pływackiej:

Zbigniew Lendzion, Marian Peters, Jerzy Łapiński, oraz :

Jerzy Wieczorek czołowy zawodnik sekcji łyżwiarstwa szybkiego klubu ZKS „Olimpia”, wychowanek trenera Kazimierza Kowalczyka.

Trenerzy sekcji lekkoatletycznej:

Antoni Pilecki – wyjechał z Elbląga i mieszka na stałe w Anglii.

Trenerzy sekcji kolarskiej:

Alfons Jankowski

Trenerzy sekcji pięcioboju nowoczesnego:

Ryszard Krzysztofowicz, Jerzy Kozłowski, Józef Durka.

Trenerzy sekcji Short-Tracku:

Ryszard Białkowski, Piotr Borowiecki.

Trenerzy piłki siatkowej:

Janusz Adamski , Andrzej Jewniewicz , Zdzisław Matkowski, Włodzimierz Gajdzis, Eugeniusz Olszewski, Kazimierz Stankiewicz, Piotr Pałubicki ,

Trenerzy sekcji jeździeckiej:

Zygmunt Obrycki.

Czołowi zawodnicy sekcji łyżwiarskiej:

Franciszek Opaliński, Manfred Połomski, Krystyna Wilczek, Abraham Bajraszewski, Tadeusz Leonowicz, Cezary Mancewicz, Zygmunt Kurowicki, Stanisław Browko, Andrzej Jabłoński, Maciej Czarnocki, Aniela Świątkowska, Krystyna Rogisz, Elżbieta Plikatówna, Adela Mroske, Bartłomiej Móravski, Sylwester Ostapiuk, Zygmunt Ostapiuk, Henryk Pilarski, Jerzy Stodolski, Mirosława Terebieniec, Krystyna Biegajewska, Kazimierz Danielewicz, Tadeusz Kawa, Marek Burkhardt, Bogusława Pęczak, Małgorzata Solka, Ewa Polkowska, Jadwiga Pawluć, Mariusz Maślanka, Adam Bielski, Beata Zając, Jacek Wojtasik, Katarzyna Asenhajmer, Arkadiusz Wierzchowski, Agnieszka Michałowska, Tomasz Zębala, Piotr Świątkowski, Robert Świątkowski, Katarzyna Tłustochowicz, Cecylia Tłustochowicz, Iwona Iwanaszko,

Małgorzata Tomporowska, Jacek Asenhajmer, Aneta Rękas - Woźna, Maja Ufel, Anna Brzuszczyńska, Artur Szafrąński, Ewa Borkowska, Marcin Gralla, Aleksandra Przeor oraz inni:

Henryk Szandala przyjechał do Elbląga z niewielkiego Rybna. Urodził się w 1948 roku, tu rozpoczął swoją edukację w SP nr 4 i zaczął uprawiać sport. Dzięki swojemu nauczycielowi panu Dudzickiemu pierwsze sukcesy zaczął odnosić w gimnastyce. Był uczniem Zasadniczej Szkoły Zawodowej przy „Zamechu”, kiedy wyznaczono go w 1964 roku do startu w zawodach o mistrzostwo miasta szkół średnich i podstawowych. Po zwycięstwie trafił do klubu „Orzeł” do trenera Andrzeja Jabłońskiego. Został wicemistrzem Polski juniorów w 1965 roku. Od 1966 roku był przez trzy lata najlepszym juniorem w Polsce i do niego należały wszystkie rekordy kraju w tej kategorii.

Był dwukrotnie mistrzem Polski na 500 metrów, a swój ostatni krajowy rekord w 1974 roku ustanowił w Innsbrucku w wieloboju sprinterskim. Po zakończeniu kariery sportowej Henryk Szandala pracował w elbląskim ABB

Zamech w wyuczonym zawodzie odlewnika. W ostatnich latach był taksówkarzem. Zmarł po długiej chorobie niewydolności nerek w 2002 roku².

Ewa Malewicka (druga z lewej) urodziła się 8 maja 1955 roku. Była drugą, obok nieżyjącej Adeli Mroske, olimpijką elbląskiego „Orła”, wicemistrzynią Świata Juniorów w łyżwiarstwie szybkim. Swoją karierę rozpoczęła w 1969 roku w grupie Włodzimierz Koźlickiego. W 1975 roku była w kadrze PZŁSz. Jako człowiek była lubianą koleżanką, wesołą, skromną, skora do pomocy, bardzo lubiana przez otoczenie. Kariera zawodnicza Ewy Malewickiej trwała bardzo krótko.

Starty zaczęła w 1969 roku, a ostatnie miały miejsce w 1976 roku. Podczas tych siedmiu lat osiągnęła bardzo wiele. Zaliczyć tu można : start w Igrzyskach Olimpijskich, wicemistrzostwo Świata Juniorów, udział w Mistrzostwach Świata i Europy. Wyszła za mąż za czołowego narciarza Dudka. Przeniosła się na południe Polski, ze sportem jednak nie zerwała. Brała udział wraz z mężem i synem w biegu Piastów na nartach. Potem urodziła drugiego syna. Zdecydowała się na trzecie dziecko. Jednak w trzy tygodnie później 20 lipca 1995 roku po narodzinach córeczki zmarła.

Ewa Borkowska – Wasilewska przygodę sportową rozpoczynała w rodzinnym Giżycku, gdzie urodziła się w 1972 roku. Nie bała się wysiłku, potrafiła być systematyczna i wykonywać wszystkie polecenia trenerów. W 1988 roku Ewa zdobyła swój pierwszy medal, był to medal brązowy w mistrzostwach Polski. Od 1988 roku, Ewa zaczęła się stawać główną postacią polskiego łyżwiarstwa szybkiego. W 1990 roku trafiła do elbląskiej „Olimpii” i zdobyła w tym samym roku tytuł mistrzyni Polski w wieloboju na lodowisku w Sanoku. Zdała maturę w 1991 roku i zmieniła stan cywilny. Wyszła za mąż, za łyżwiarza, kolegę z zakopiańskiej szkoły Tomka Wasilewskiego. W 1992 roku startowała jako jedyna reprezentantka Polski wśród kobiet na Olimpiadzie w Albertville. W tym samym roku przestała istnieć „Olimpia” i zawodnicy przeszli do klubu „Orzeł”. Już w barwach „Orła” zdobywała tytuły mistrzyni Polski. Kiedy na Igrzyskach 1994 roku w Norwegii zajęła szesnastą lokatę na 3000 metrów, podjęła decyzję o zakończeniu kariery sportowej. Podjęła pracę w banku, która nie była spełnieniem jej marzeń. Wraz z mężem tęskniła za przyrodą. Opuścili Elbląg i mieszkają w rejonie Gołdapii.

Czołowi zawodnicy sekcji pływackiej:

Jerzy Duda, Piotr Junker, Maciej Czarnocki, Kazimierz Wilga, Andrzej Jabłoński, Iwona Kulas, Ewa Szczepańska, Marta Zabłocka, Marta Kalinowska, Małgorzata Porzycka, Mariola Mazur, Rafał Mielczarek, Maciej Pawlak, Marcin Skorupa, Michał Derewecki, Anna Grabowska, Agata Watrak, Agnieszka Lefelbajn, Katarzyna Zikin, Michał Mościcki, Tomasz Goleń, Marian Braczkowski, Adam Michałek.

Czołowi zawodnicy tenisa stołowego:

Billow, Fabisiak, Sambor, Jachimowicz, Funkówna, Piotrowska, Parzonko, Dąbrowska.

Czołowi zawodnicy sekcji łuczniczej:

Kazimierz Czarnocki, Donat Zatoński, Janusz Wojtasik.

Czołowi zawodnicy sekcji lekkoatletycznej:

Witalis Dutkowski, Antoni Pilecki, Andrzej Nikodemski, Tomasz Sambor, Alina Parzonko.

Czołowi zawodnicy sekcji kolarskiej:

Andrzej Maćkowiak, Józef Nardowski, Roman Niewiński, Wojciech Jendroch, D. Ingielewicz, T. Szpaka.

Czołowi zawodnicy sekcji pięcioboju nowoczesnego:

Jarosław Puchalski, Grzegorz Latecki, Marlena Łechtańska, Mieczysław Kolasa, Maciej Pawlak, Agata Watrak, Adam Michałek, Mariusz Braczkowski, Piotr Szczepański, Mateusz Macioszek, Adam Zalewski, Agnieszka Tomczyk, Agnieszka Bariatien, Michał Celej, Andrzej Pasieczny.

Czołowi zawodnicy i zawodniczki sekcji piłki siatkowej:

Elżbieta Giron, Elżbieta Prokopowicz, Iwona Dunowska, Bogusława Ilcewicz, Mirosława Harmel, Dorota Florczyk, Alina Świniarska, Elżbieta Łukaszewicz, Małgorzata Łukaszewicz, Mariola Manuszewska, Hanna Nowicka, Dorota Kontowt, Maria Ławicka, Ewa Wielgolaska, Jolanta Olczyk, Jolanta Lewkowicz, Beata Kantorowska, Elżbieta Leszczewicz, Dorota Madejska, Renata Juchniewicz, Marlena Keczmer, Danuta Dyguła, Beata Plewska, Małgorzata Krepel, Katarzyna Sikorska, Beata Gałczyńska, Małgorzata Machnicka, Wioletta Scheffs, Dorota Gleb, Wiesława Lewandowska, Donata Kalińska, Małgorzata Suchta, Joanna Ryczyńska, Małgorzata Laskowska, Wioletta Żyła, Barbara Szlija, Barbara Piotrowska, Małgorzata Skopińska, Iwona Jabłońska, Anna Grosz, Ewa Sokołowska, Beata Mejsner, Grażyna Krauze, Iwona Rzeźniak, Joanna Załucka, Agata Wesołowska, Danuta Klimaszewska, Mariola Makowska, Dorota Szulkowska, Krzysztof Wojciechowski, Artur Podobiński, Sławomir Grudziński, Robert Dendor, Łaskowski, Sławomir Markowski, Dariusz Gieda, Marek Sobański, Paweł Kociałkowski, Robert Kamiński, Szymon Waśko, Jacek Darmorost, Piotr Jakuła, Paweł Grzesiowski, Marek Kwiatkowski, Waldemar Witkowski, Olszewski, Gigiel.

Czołowi zawodnicy sekcji short-tracku:

Anna Brzuszczyńska, Dominika Krawczyk, Monika Liniecka, Aneta Rękas, Magdalena Sitkowska, Natalia Kłosińska, Dominika Oszejko, Joanna Cimoch, Ludwik Krawczyk, Karol Krawczyk, Marcin Rakoczy, J. Bartoszewicz, Ł. Bączkowski, Tomasz Nakonieczny, Piotr Ostolski, Dariusz Sokołowski, Sebastian Kłosiński, Rafał Adamowski, Radomir Janta, Adrian Jasiński.

Czołowi zawodnicy sekcji jeździeckiej:

Aleksander Obrycki, Barbara Cieślińska

Trenerzy sekcji łyżwiarstwa:

Franciszek Opaliński, Cezary Mancewicz, Andrzej Jabłoński, Henryk Osowski, Tadeusz Leonowicz, Jarosław Mancewicz, Włodzimierz Koźlicki, Helena Pilejczyk, Tadeusz Kawa, Marek Golczewski, Włodzimierz Waś, Maciej Czarnocki, Ewa Białkowska, Ryszard Białkowski, Roman Rycke, Janusz Kalbarczyk, Piotr Borowiecki, Waldemar Maciesza, Tomasz Wasilewski.

Trenerzy sekcji pływackiej:

Zbigniew Lendzion, Marian Peters, Jerzy Łapiński, Jerzy Wieczorek, G.Piszczuk

Trenerzy sekcji lekkoatletycznej:

Antoni Pilecki

Trenerzy sekcji kolarskiej:

Alfons Jankowski

Trenerzy sekcji pięcioboju nowoczesnego:

Ryszard Krzysztofowicz, Jerzy Kozłowski, Józef Durka

Trenerzy sekcji short-tracku:

Ryszard Białkowski, Piotr Borowiecki

Trenerzy sekcji piłki siatkowej:

Jan Adamski, Andrzej Jewniewicz, Eugeniusz Olszewski, Kazimierz Stankiewicz, Włodzimierz Gajdzis,

Trenerzy sekcji jeździectwa

Zygmunt Obrycki

Trenerzy sekcji strzeleckiej

Jerzy Kozłowski

Kolejne zmiany nazwy klubu

I. Koło sportowe „Włókniarz”	1949 - 1957
II. Elbląski Klub Sportowy „Orzeł”	1957 - 1976
III. Cywilno Wojskowy Klub Sportowy „Orzeł”	1976 - 1994
IV. Klub Sportowy „Orzeł”	1994 - do chwili obecnej